HIRI ETA LURRALDEEN ESTRATEGIA ZIRKULARRA

Posted on 11/08/2022 by Naider

Zerbitzuaren planteamendua

Lurralde eta hirietarako estrategia zirkularrak elkarlanean eraikitzea eta aukerak identifikatzea eta abian jartzea.

Testuingurua

Europako Itun Berdea 2019ko abenduaren 11n sartu zen indarrean, eta Europako ibilbide-orri nagusia da baliabideen erabileran ekonomia eraginkorragoa bultzatzeko, biodibertsitatea lehengoratzeko eta kutsadura murrizteko. Europako Itun Berdea Europako agendaren lehen planoan kokatu da pandemiaren ondoren, eta, baztertu beharrean, 2020an hainbat plan eta akordio argitaratu dira, hurrenez hurren, ekonomia eta gizarte jasangarriago, erresilienteago eta baliabideen erabilerarako eraginkorrago baterako trantsizioa bideratzeko eta sostengatzeko (European Commission, 2019).

Europako Itun Berdearen helburuak betetzeko tresna nagusietako bat Ekonomia Zirkularraren Ekintza Plana da, 2020ko martxoaren 11n argitaratu zena. Ekonomia Zirkularraren Ekintza Plana Europar Batasunaren (EB) kontsumo-aztarna murriztean eta hurrengo hamarkadan lurraldean material zirkularraren erabilera-tasa bikoiztean oinarritzen da. Haren jardun-eremuak materialen eta produktuen balioari eustera eta ingurumen-arazoak arintzera bideratuta daude, hala nola baliabide naturalen gaineko presioa edo hondakinen sorrera. Hala ere, Europako Itun Berdearen helburu nagusietako batekin sinergiak areagotzea ere lortu nahi da, hau da, klima-neutraltasuna 2050. urtera arte lortzea (European Commission, 2020a).

Planak bizi-zikloaren ikuspegia du, eta hiru jarduera-ildo nagusi ezartzen dira produktuen bizi-ziklo osoaren gainean jarduteko eta, horrela, produktu iraunkorragoak lortzeko: produktuen diseinua, kontsumitzaileen ahalduntzea eta produkzio-prozesu iraunkorragoak. Identifikatzen diren eta jarduerak lehenesten dituzten balio-kateei dagokienez, honako hauek daude: elektronika eta IKTak; bateriak eta ibilgailuak; ontziak eta enbalajeak; plastikoak; ehungintzako produktuak; eraikuntza eta eraikinak; elikagaiak, ura eta mantenugaiak. Balio giltzarriko kate horiek lehengaien erabilera intentsiboagatik eta gaur egun horiek zirkularizatzeko dauden aukera handiengatik lehenesten dira.

Ekonomia Zirkularra hainbat ezagutza-eremu eta -eskolaz elikatzen da, hala nola zerbitzu-ekonomiaz edo ekonomia ekologikoaz. Ez da kontzeptu erabat berria, eta kontzeptuaren atzean aspalditik daude oinarriak. Ñabardurak desberdinak badira ere, badirudi nolabaiteko adostasuna dagoela ekonomia zirkuitu itxiko sistema zikliko gisa ulertzeko (Murray et al., 2017). Ekonomia Zirkularrak paradigma berri bat aurkezten du, hazkunde ekonomikoa baliabide materialen erabileratik bereiztea bilatzen duena, produktuen, materialen eta baliabideen balioa ekonomian ahalik eta denbora luzeenean mantenduz.

Praktikan, negozio-eredu berriak bilatu nahi dira, baliabideen kontsumoa murrizteko, hondakinak ez sortzeko eta energia, materialak eta produktuak modu eraginkorragoan erabiltzeko (Mestre and Cooper, 2017).

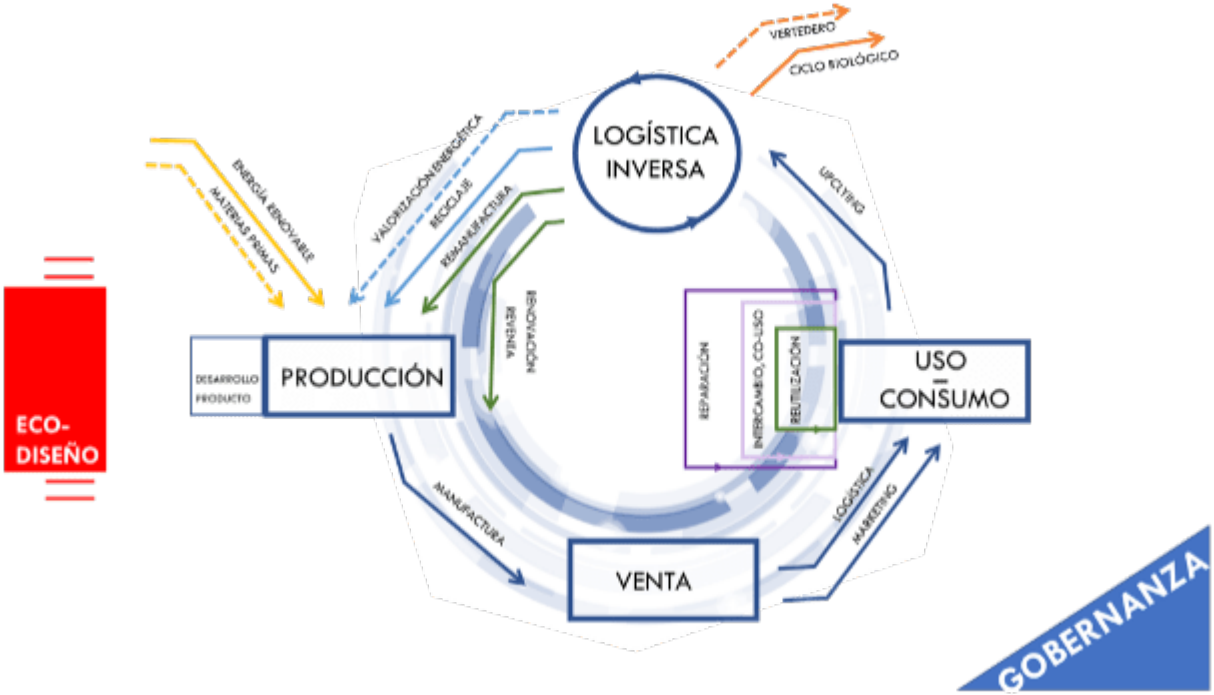

Grafikoan ikus daitekeenez, Ekonomia Zirkularrak produktu edo zerbitzu baten bizi-ziklo osoa hartzen du kontuan. Produktuak eta haien produkzio-prozesuak birpentsatzea lehengaien eta baliabideen eskaria murrizteko, berreskuratzearen bidez (berrerabiltzea, berregokitzea edo birmanufaktura, besteak beste) haien bizitza erabilgarria handitzea eta azken aukera gisa materialak birziklatzeko edo hondar-balioa berreskuratzeko praktikak uztea. Horrela, produktu baten balio-bizitzaren amaiera ahalik eta gehien atzeratzen saiatzen gara (Korhonen et al., 2018). Azken batean, ahalik eta hondakin gutxien sortu nahi da, produktuen bizitza erabilgarria luzatzeko edo jatorrian birpentsatzeko.

Ekonomia lineal batetik, non produzitu, erabili eta baztertu egiten baita, zirkular batera igarotzea, non materialen eta produktuen balioa bizi-zikloan ahalik eta denbora luzeenean mantentzen den, egiturazko aldaketa bat eskatzen baitu. Ekonomia lineala izateak sortzen dituen arazoak sistemikoak dira; izan ere, produkzio-sarea osatzen duten banakako enpresak beste sistema zabalago batzuen parte dira, eta sistema horietan etengabe jarduten da beste stakeholder batzuekin eta eragileen ekosistema zabal batekin. Ekonomia zirkular batean, sistema hori zikliko eta birsortzaile gisa ulertzen da, Naturaren ziklo biologikoarekin antzekotasunak gordez (Murray et al., 2017).

Ekonomia zirkular baterantz ibiltzeak eskala handiko ikuspegia eskatzen du, non ekoizpen eta kontsumo sare guztiak praktika zirkularrak hartzen dituen. Hori gauzatzeko, beharrezkoa da lurralde- edo hiri-ikuspegi estrategiko bat izatea, lankidetza publiko-pribatu sendoarekin eta maila anitzeko gobernantza-mekanismoekin lagunduta, aldaketari ekiteko. Egungo ekonomia linealaren problematikari irtenbidea emango dion ikuspegi sistemikoa behar da.

Argazki nagusiaren egilea: Sergei Gussev, Flickr